

Дузь-Кратченко О. П., кандидат військових наук, доцент, начальник кафедри стратегії національної безпеки та оборони НУОУ імені Івана Черняхівського (м. Київ)

Лисицин Е. М., кандидат військових наук, доцент, провідний науковий співробітник НДЛ кафедри стратегії національної безпеки та оборони НУОУ імені Івана Черняхівського (м. Київ)

Панкратова О. С., начальник НЛ НУОУ імені Івана Черняхівського (м. Київ)

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК ЩОДО ПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

У статті виявляються глибинні корені глобалізації. Показано її об'єктивну генезу, а також те, що світові рухи проти глобалізації є, в дійсності, проявами боротьби проти наслідків глобалізації, що відображається законом напруг розвитку. Стверджується, що глобалізація швидко створює умови для стратегічних змін у ландшафті світової безпеки. Дається рекомендація щодо напрямку подальших досліджень в цій області.

Ключові слова: глобалізація, Другий закон термодинаміки, безпека.

В статтє рассматриваются глубинные корни глобализации. Показано её объективный генезис, а также то, что мировые движения против глобализации есть, в действительности, проявлениями борьбы против последствий глобализации, которая отображается законом напряженной развития. Утверждается, что глобализация быстро создает условия для стратегических изменений в ландшафте мировой безопасности. Дается рекомендация относительно направления дальнейших исследований в этой области.

Ключевые слова: глобализация, Второй закон термодинамики, безопасность.

Постановка проблеми.

Визначальним за значимістю явищем сучасного міжнародного життя є глобалізація. Масштаби її впливу є світовими, жодний регіон світу, жодна держава не перебувають поза впливом процесів, які вона з собою несе. “Пік” уваги людського суспільства до глобалізації прийшовся на початок ХХІ сторіччя. Тоді на шпальтах світових мас медіа можна було майже не кожного дня – до того, як відбулися події 11 вересня 2001 року в Нью-Йорку (ці події заслонили все), читати репортажі про шторми антиглобалістських акцій в Західній Європі (такі як сутички 2001 року у Гетеборзі (ФРН), у Швеції, під час саміту ЄС, величезні за кількістю учасників (до 100 тисяч чоловік) демонстрації в м. Генуї (Італія), де проходила зустріч G7 + Росія (у Генуї противники глобалізації загрожували, навіть, використанням хімічних засобів, які збиралися доставити за допомогою легкомоторних літальних апаратів), а також про висловлювання проти глобалізації папи римського Іоанна Павла II і про російський рух “Православ’я проти глобалізації” та інші. Після певного затишшя тема про антиглобалістський рух знов набирає сили, відмічене поєднання

антиглобалістів з “зеленими”, й ті й ті стверджують, що у антиглобалістів і “зелених” одні й ті ж цілі. Так, в ФРН внаслідок такого поєднання виникла організація “Екологія та глобалізація” з числом учасників, яке перевищує 600 тисяч чоловік.

І не дивно, що вивченню глобалізації приділено і далі приділяється все більша увага: в багатьох країнах друкується значна кількість матеріалів, присвячених різним аспектам цього явища.

Ступінь розробленості проблеми.

Взагалі про глобалізацію усвідомлено заговорили з початком 90-х років минулого сторіччя. Саме тоді слово “глобалізація” з’явилося у мовах багатьох країн. Цікаво, що церкві належать найбільш усвідомлені й організовані позиція та дії проти глобалізації, включаючи й зосередження уваги людства на ній як на новій глобальній загрозі. За свідченням Якова Кротова, у часи перебування його співробітником радіо “Свобода”, один із католицьких богословів стверджував, що Папа Римський Іоанн Павло II вже в 1991 році у своїй енцикліці передбачав глобалізацію і застерігав проти неї.

І не тільки Ватикан протистоїть глобалізації. Згідно з тим же Яковом Кротовим у лютому 2001 року архімандрит Аліпій Костальський виступив на сьомому пленумі Синодальної богословської Російської Православної Церкви (у Троїцько-Сергіївській Лаврі) з доповіддю “Глобалізація як інструмент апостазії”. Слово “апостазія” означає грецькою мовою відступництво. Тобто глобалізація, за Аліпієм Костальським, є прояв відходу, відсахнання сучасного світу від Христа. Архімандрит Аліпій Костальський в своїй доповіді навів й визначення глобалізації: “Глобалізація – це антихристиянська ідеологія, створення нового світового порядку з єдиним, таким, що стоїть над націями, керуючим світовим центром. За задумом його будівників це – планетарна держава, яка створюється на уламках існуючих держав та має мати єдину релігію, єдину культуру, єдиний економічний і політичний простір” (візьмемо до уваги, що доповідь архімандрита Аліпія Костальського тоді відображала офіційну точку зору Російської Православної Церкви).

Навіть в Інтернеті у 2001 році було створено спеціальний сайт, присвячений організації боротьби православних з глобалізацією, причому остання визначалася як явище “божевільне і безбожне”.

Що ж це таке, глобалізація? Згідно з Вікіпедією “глобалізація (англ. globalization) – це процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації. У вужчому розумінні – перетворення певного явища на планетарне, таке, що стосується всієї Землі. Основними наслідками глобалізації є міжнародний поділ праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн...”[2].

І, хоча, автори матеріалів до Вікіпедії розглядають глобалізацію як об’єктивне явище, аналіз всіх вищезгаданих позицій, подій, точок зору породжує висновок, що світова суспільна думка ставиться до глобалізації скоріше за все як до “рукотворного” явища. В московських політологічних колах у 2001 році навіть обговорювалося питання про альтернативу глобалізації.

На наш погляд, таке сприйняття глобалізації як чинника світових перетворень є неадекватним істинній суті трансформацій, які вона породжує. Оперування таким “звуженим” чинником загрожує скривленням оцінок подій і явищ нашого часу, пов’язаних з еволюцією людської спільноти, тенденціями і перспективами розвитку останньої, а з тим – веде до формулювання неоптимальних аж до невірних рекомендацій щодо стратегії і тактики міжнародних організацій, держав, громадських рухів і т. і. в умовах глобальних процесів.

Головною причиною такого некоректного, на наш погляд, опису явища глобалізації є акцентування на частковому, а саме на розгляді подій, що належать глобалізації і породжуються нею, без належного заглиблення у загальне, тобто у дійсно об’єктивні корені глобалізації та її генезу.

Звідсіля випливає мета статті: дослідити саме моменти, що відносяться до загального у проблемі глобалізації. Спираючись на отримані висновки, оцінити впливовість глобалізації на можливу долю України.

Виклад основного матеріалу.

Спочатку обміркуємо об’єктивні корені глобалізації.

Ми є свідками й учасниками шокуючого своєю різноманітністю світу. Можна припускати, що його “Творець”, щоб ефективно керувати ним, “не пішов” по лінії контролювання кожного окремого суб’єкта, кожного окремого явища, кожної окремої події – так, мабуть, просто неможливо притримуватися світового порядку – а “побудував” низку законів, які є суворо обов’язковими для всіх. То є закони природи. Так-просто і красиво “Творець” вирішив проблему порядку у світі.

Одним із тих законів є той, що має відношення до суті явища глобалізації. Це – *Другий закон (начало) термодинаміки* [1]. Цей закон вводить в розгляд поняття *ентропії* (грецьке слово, що означає *поворот, перетворення*), використання якої розповсюджено нині поза рамки термодинаміки. Найбільш підходить для нашого випадку трактування ентропії як міри ймовірності здійснення будь якого макроскопічного стану (макростану), або міри невизначеності цього стану. Представимо собі, що розглядається певний стан нашого світу, причому цей стан є

системою із якого завгодно великого числа підстанів. Якщо кожному із таких підстанів поставити у відповідність його ймовірність, то ентропія, або міра невизначеності зазначеного стану світу буде залежати від величин ймовірностей всіх його підстанів. Математичний аналіз показує, що міра невизначеності нашого світу є нульовою, якщо ймовірність одного із підстанів дорівнює одиниці, а всі інші – нулю, якщо ж всі ці ймовірності стають рівними між собою, то невизначеність, або ентропія стану світу сягає максимуму (не забуваємо, при цьому, що сума всіх ймовірностей підстанів завжди складає одиницю). Оскільки людський світ-замкнена система, із Другого закону (начала) термодинаміки випливає, що по мірі розвитку світу ентропія його стану може або залишатися незмінною, або зростати. Отже враховуючи динамічність людського світу і виходячи із Другого закону (начала) термодинаміки, приходимо до висновку, що *розвиток світу йде таким шляхом, щоб величини ймовірностей всіх його підстанів вирівнювалися між собою*. Якщо вважати, що кожному з зазначених підстанів відповідає якась структура або функція світової будівлі, то висновок, який зроблено вище, можна переформулювати так: **наш світ розвивається у напрямі зростання його ентропії, тобто таким чином, що всі його структури і функції прагнуть ставати однаковими**. Зазначене правило відображає об'єктивну суть явища глобалізації.

Для порівняння згадаємо широко відомі із фізики та хімії явища дифузії та передачі тепла проміж матеріальними тілами як часткові прояви цього закону у неживому світі.

Отже можна говорити, що в соціальному середовищі Другий закон (начало) термодинаміки проявляє себе через **Закон глобалізації**.

Утвердження 1. Глобалізація в світовому суспільстві є явищем об'єктивним, її прояв обумовлено дією закону природи.

Звідсіля світовим глобалізатором не може бути ані окрема людина, ані група людей, ані окрема держава ані група держав. Адже Світовим глобалізатором є “Творець” нашого світу. Країни, фінансово-економічні структури, групи функціонерів (США, G7, “світовий уряд”) є тільки помічниками Світового глобалізатора. Час йде і

глобалізація йде: “Творець” ніколи не помиляється, а у помічників всяко буває.

Сказане дозволяє зробити тепер уже очевидний висновок про те, що розмови про боротьбу з глобалізацією по всьому світу відображають зовсім не протистояння відповідних суспільних кіл глобалізації, а лише відмову від сприйняття масами негативних наслідків останньої.

Ця теза підтверджується аналізом генези глобалізації. Оскільки глобалізація це процес, який відбувається, фактично, над спільнотою людей, Homo Sapiens не може не бути *активним* учасником останнього. Не маючи можливості вийти за межі Другого закону (начала) термодинаміки й інших законів природи, людина, однак, вносить своє, таке, що породжено її розумом, *суб'єктивне* в об'єктивний процес глобалізації. Це, в деяких випадках ускладнює, а, в деяких випадках, спрощує процес, але не в об'єктивному, тобто абсолютному смислі, а в частковому, суб'єктивному, в залежності від того, який критерій оцінки вибрано. Саме активна діяльність людини в процесах, що складають загальну картину глобалізації, маскує об'єктивні корені останньої. Однак і в цих обставинах доречно не забувати правило: Богу – богове, а людині – людське.

Глобалізація у людському суспільстві почалася одночасно з його виникненням. З процесами глобалізації пов'язано географічне розповсюдження культури із її осередків, які, ймовірно, (згідно з поглядами видатного радянського вченого Сергія Вавілова) виникали в першу чергу там, де існували дикі предки зернових сільськогосподарських рослин і де вони краще родили.

В руслі глобалізації історичного значення набувала активність окремих людей аж до цілих суспільних кіл (політичних, релігійних, воєнних і т. і.) у започаткуванні і впровадженні штучних дій і суспільного характеру конструкцій з глобальними наслідками. Назвемо цю активність *глобалізацією за наміром*, або *суб'єктивною глобалізацією*. Приклади: походи Олександра Македонського, хрестові походи, відкриття Америки і т. і.

То чи не ясно, що навіть ця яскрава суб'єктивна діяльність людей, глобалізація за наміром, не виходить за рамки об'єктивного процесу глобалізації? Тобто і в даному випадку людина, як і завжди до того і після

того, проявляла себе (і буде проявляти) як інструмент в руках “Творця”, інструмент, який діє в межах законів природи.

Утвердження 2. Досі ми розглядали глобалізацію як загального характеру процес, який охоплює, в цілому, усе існування, усю діяльність людства. Оскільки існування і діяльність людства можуть бути розкладені по різних сферах – політиці, економіці, культурі (у вузькому сенсі) і т. д., то *можна і треба розрізнати політичний, економічний, культурний і т. д. глобалізм.*

Прикладом культурного глобалізму є розповсюдження в минулому християнства по світу, всевітня американізація культури у післявоєнні (після Другої світової війни) часи аж до наших днів і т. і. Якщо використовувати термін “дифузія” для визначення соціальних процесів часткового характеру, які є складовими глобалізації, то можна говорити про

дифузію товарну (торговельний аспект глобалізації);

дифузію людську (демографічний аспект глобалізації);

дифузію технологічну (технологічний аспект глобалізації);

дифузію влади – завоювання територій, або насадження впливу (політичний аспект глобалізації);

дифузію безпеки (поширення НАТО);

дифузію культурну (у вузькому розумінні поняття “культура”; перемішування мов, звичаїв, звичок, музики і т. і. У даному випадку доречно звернути увагу на вдалий термін, який дійшов до нас із Заходу: “плавильний тигель культури”. Цей термін використовується для опису процесу перемішування культур у процесі формування нації, але, на наш погляд, може бути успішно поширеним на інші глобальні процеси);

дифузію наукову;

дифузію інформаційну;

дифузію релігійну (цікавим наслідком якої є, наприклад, виникнення греко-католицької церкви) і так далі.

Стоячи на вигідній для США позиції звуженого тлумачення категорії “глобалізація”, американські експерти бачать в глобалізації виключно розповсюдження технологій із розвинутих західних країн в країни другого світу. (Зрозуміло, світовим центром технологій вони вважають США.) Природно, зазначені експерти розглядають

таку глобалізацію як благо для людства. Виходячи із такої позиції, вони указують на існування в світі сил, які перешкоджають глобалізації, внаслідок чого виправдовується потреба “захисту глобалізації”. Адже глобалізація, за їх думкою це дуже крихкий, тендітний процес. Так на наших очах народжується нове гасло, своєрідна мутація широко відомого західного гасла про захист демократії. Віднині під прапором зазначених гасел західні цінності можна силоміць впроваджувати в життя другого світу, захищаючи й демократію, й глобалізацію, тобто нав’язувати другому світові свою модель розвитку, не зважаючи на те, що цей самий другий світ має свою тисячолітню культуру, важливість існування і подальшого розвитку якої є абсолютною для посправжньому нормального розвитку людства. Так, Захід “поставляє” світу технології, але Схід поставляє Заходу ідеї: не будемо забувати, що всі три великі релігії прийшли зі Сходу.

Тепер стає зрозумілим, що нехтування позицією ООН, зневажання світовою суспільною думкою при прийнятті рішення щодо нападу на Югославію в 1999 році й Ірак в 2003 році були не випадковими епізодами політики США. Під цю політику тоді вже була підведена необхідна теоретична база. Індикатором цієї “теоретичної модифікації” стала поява теорії Семюеля Хантінгтона про зіткнення цивілізацій.

Отже сама собою виникає думка: невже ліберально-демократична система цінностей здібна породжувати тільки імперський державний менталітет? Якщо це так, то людство, дійсно, опинилося в замкненому колі, з якого немає виходу. І настав кінець історії, та не за Ф. Фукуямою, а в повній відповідності до тваринної, а не богоподібної суті людини.

Утвердження 3. Оскільки дифузія розвивається в напрямку градієнту щільності (накопиченості) товару, людей, технологій, інформації, влади, науки, релігії і т. і., остільки слід говорити про пряму і зворотну складові (дифузії) будь якого глобалізаційного процесу. Адже так ніколи не буває, щоб одна із сторін глобалізаційного процесу мала все, а інша не мала нічого, тобто необхідно розглядати дві зустрічно діючих, нехай і несумірних за масштабами,

але об'єктивно існуючих складових загального глобалізаційного процесу.

Отже глобалізація йде завжди в обох напрямках.

Ця двосторонність як фактор глобалізаційного процесу іноді й є причиною чудернацьких, далеких від ідеальних форм наслідків останнього. Прикладом може слугувати факт вдалого самоприщеплення китайської культури на японському ґрунті та переплавлення її у японську в середні віки, коли Японія випереджуючи Китай у розвитку, здійснювала у Піднебесній політичну експансію.

Утвердження 4. Визначаючи глобалізацію як один із законів розвитку людства, звернемо увагу на те, що *прояви зазначеного закону обов'язково і завжди супроводжуються напругами у людських стосунках, висвітлюючи прояв дії ще одного закону розвитку людства – Закону напруг розвитку.*

Об'єктивно причиною напруг є наявність градієнту (або, грубо кажучи, перепаду щільності (накопиченості) товарів, людей, технологій, наукових знань, влади, інформації і т.і.), що, породжуючи об'єктивно глобалізаційний рух, неминуче ставить одну перед одною контактуючі сторони, кожна зі своїми інтересами. Зіткнення ж інтересів обумовлює конфронтації більшого або меншого масштабу. Ці конфронтації або не доводять до значних пертурбацій у суспільстві чи між державами, або доростають до воєнних конфліктів.

Отже дія **Закону напруг розвитку** завжди супроводжує дію Закону глобалізації.

Саме супутником глобалізації і проявом дії Закону напруг розвитку є нинішнє протистояння на Близькому Сході, нещодавні колізії у відносинах між США і ЄС з приводу експорту європейської сталі, боротьба російської православної церкви проти поширення у Росії католицизму, війна в Чечні, агресія Росії 2014 року щодо України...

Утвердження 5. Очевидно глобалізаційні процеси набувають все більш інтенсивного прояву в умовах зростання умов для контактування учасників глобалізації. А умови для контактування, у свою чергу, поліпшуються з поглибленням глобалізації.

То ж у зв'язці "глобалізаційний процес – умови контактування учасників глобалізації" діє позитивний зворотній зв'язок, внаслідок чого процес глобалізації розвивається зі швидкістю, яка з часом зростає, тобто за параболічним законом. Тому, у майбутньому слід очікувати дедалі все більшого поглиблення глобалізаційних процесів і розширення поля їх наслідків.

І це – незважаючи на будь яку боротьбу з глобалізацією!

Утвердження 6. Об'єктивний процес глобалізації розвивається за активною усвідомленою участю людей, тому її "нерукотворна" лінія модульована "рукотворними" людськими надбудовами.

Взаємовідношення між такими суб'єктивними надбудовами і об'єктивним каркасом породило, наприклад, багато суперечок про роль особистості в історії.

Отже так звана боротьба з глобалізацією породжена вадами людської діяльності в рамках об'єктивного процесу глобалізації. Наслідками цієї боротьби не може бути ані зупинення, ані, навіть, призупинення об'єктивного соціального процесу, але тільки підвищення уваги людської спільноти до необхідності більш зваженої та продуманої своєї участі в ньому. Адже історичний досвід людства показує, що масштаби наслідків похибок в його діяльності зростають разом з масштабами самої діяльності.

Події 11 вересня 2001 року в Нью-Йорку і Вашингтоні несподівано для людського співтовариства викрили той факт, що поряд з параболічним поглибленням в глобалізацію, людство (вірогідно теж параболічно) поглиблюється в простір конфліктів, глибинну природу яких складають напруги – супутники такої ж старої як світ *нерівності людського існування*. Провідні сили людського прогресу, знаходячись в авангарді історичного процесу, вже не мають права користуватися варварськими егоцентристськими критеріями ефективності власної політики. Вже не можна допускати, щоб слабкіші партнери у глобалізаційних процесах розглядалися сильнішими партнерами як об'єкти збагачення, а не суб'єкти відносин. Як показують світові події, подальше використання егоцентристських критеріїв може приводити до масштабного, а при відповідних умовах – стрибкоподібного несприятливого перетворення світового ландшафту безпеки.

Отже глобалізація, обумовлюючи гігантську перебудову світу, потребує адекватної перебудови політичного мислення. **Бо неузгодженість процесу формування суб'єктивного політичного мислення з об'єктивним глобалізаційним процесом перекроювання світу була, є і буде надалі чинником багатьох напруг і конфліктів.**

Звернемося тепер до ще одного важливого питання: відносини з якої сфери діяльності в універсальному людському “мурашнику” є локомотивом глобалізації? Усереднена думка фахівців, які висловлюють свою точку зору з цього приводу, сходиться на економіці. Але така думка, очевидно, поверхово відображає усю складність відносин у людському суспільстві.

Якщо придивитися глибше, то можна побачити, що мотив до всякої активності людей в рамках глобалізації, не завжди впливає із суто економічних інтересів і потреб. Ще засновники політичної науки – Томас Гобс і Ніколо Макіавеллі вбачали безпеку основою мотивації людини в будь-якій її сфері діяльності в усі історичні часи. Людина сприймає небезпеку інтегровано: вона відчуває, що одну й ту ж шкоду їй можна заподіяти через будь-яку сторону життя, економіка ж є тільки однією, хоча й важливішою, з цих сторін. Той самий мотив безпеки, до речі, рушить усім живим світом. Отже слід вважати справедливим

Утвердження 7. Першоосновою будь-яких людських мотивацій до активності в рамках глобалізаційних процесів є прагнення безпеки.

Нажаль, і це виглядає парадоксально, глобалізація в її сьогоdnішньому вимірі несе не тільки безпеку людству, але й стимулює перетворення вищезгаданого конфліктного простору в конфліктний хаос. В ході глобалізаційного процесу до участі в ньому втягується все більш різноманітна сукупність суб'єктів (що приводить до “втрати власного культурного обличчя” ними); відповідно зростає різноманітність сукупності напруг. Наслідками такого урізноманітнення і є особливості сьогоdnішнього світового ландшафту, як їх побачив Б.І. Рамоне [4]: “Ми тепер знаємо, що все взаємозалежно і що разом з тим все конфліктно... Більше нема однозначної відповіді на питання про головного супротивника, віднині йдеться про чудовисько з тисячею облич, яке може

прийняти в будь-який момент вигляд демографічної бомби, наркоманії, розповсюдження ядерної зброї, етнічного фанатизму, СПІДу, вірусу Еболи, організованої злочинності, ісламського інтегризму, парникового ефекту, перетворення в пустелю, крупних міграційних потоків, радіоактивної хмари і т. д. Все це-загрози планетарного масштабу, які не мають кордонів ... і їх не можна перемогти класичною зброєю війни...”.

На зазначену специфіку нинішньої і завтрашньої світової безпекової ситуації накладається ще й принципова нестійкість нинішнього однополярного світового домінування США.

Однополярне світове домінування США є приреченим історично. І його приреченість обумовлена дією філософського Закону єдинства і боротьби протилежностей. Адже згідно з цим Законом всі світові процеси – будь-яких масштабів, в будь-якій сфері – мають свій розвиток за продукт боротьби двох протилежно спрямованих “начал”. При цьому плодом будь-якого розвитку обов'язково стає певний стан рівноваги (“гомеостаз”).

Отже сьогоdnішня ситуація в світі є ситуацією безпекової нерівноваги, яка не може не бути причиною грядущих стратегічних змін.

Зупинимось на цій перспективі детальніше. Сьогодні внаслідок глобалізації відчувають розвиток відсталі до цього часу регіони та країни, а в їх складі – окремі етноси та групи етносів. Еліти цих етносів швидко багатіють і, опанувавши владу, набувають смаку, а з ним - стимулу до політичного й територіального відокремлення. Цей процес стає все більш явно вираженим. Так перед першою світовою війною в Європі існувало 15 держав, перед другою світовою війною – 30, а нині – 50. Внаслідок глобалізації також стають на ноги нові, окрім США, глобальні та регіональні полюси сили. В їхній список вже слід включити об'єднану Європу, Китай, Росію, Індію, Бразилію. Кінець-кінцем в світі створиться декілька полюсів сили, кожний зі своєю ядерною зброєю. На основі цих полюсів сформується урівноважена стала світова система, в якій значно зменшиться хаотичність безпеки.

Що стосується України, то для неї сьогоdnішня світова ситуація не може не

Соціально-правові питання

розглядатися як переддень стратегічних змін, які неминуче відобразяться на стані її власної безпеки.

Висновок.

Враховуючи таку, яка склалася, зовнішню і внутрішню обстановку, треба на повний голос заявити, що виживання нашої незалежності і подальша сприятлива перспектива української держави залежать від того, чи буде, кінець-кінцем, розроблена усвідомлена, адекватна, розрахована на довготривалість політична лінія з її ув'язаними в єдину систему стратегічними і

тактичними цілями в ході такого, що набирає силу, перекроювання світового ландшафту безпеки.

У зв'язку з цим подальші пошуки шляхів розвитку України доцільно було би поповнити напрямом, мета якого – побудова “часових зрізів” світового ландшафту безпеки (з включенням у розгляд України як елемента світової системи) із дискретністю 5-10 років на інтервалі 50-75 років. Отриману картину динаміки світової безпеки вважатиме фундаментом стратегії політики України на довготривалу перспективу.

Література

1. Велика радянська енциклопедія. Вид. III. Том 5./ М.: Радянська енциклопедія. - 1971.- 640 с.
2. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Глобалізація>.
3. Никколо Макиавелли. Государь. / Минск.: Попурри.- 1998.- 664 с.
4. Томас Гоббс. Левиафан, или Материя, форма и власть государства церковного и гражданского. <http://bookz.ru/authors/gobbs-tomas/leviafan.html>.
5. Б. І. Рамоне. Геополітика хаосу. / М.: ТЕІС.- 2001. – 128 с.

Duz-Kryatchenko O. P., candidate of soldiery sciences, associate professor, chief of department

Lisitzin E. M., candidate of soldiery sciences, associate professor

Pankratova O. S., chief of EL

GLOBALIZATION AS DETERMINATIVE FACTOR FOR UKRAINIAN POLITICAL STRATEGY

The deep roots of globalization appear in the article. The objective roots of globalization are considered. She is shown objective genesis, and also that world motions are against globalization, in reality, by the displays of fight against the consequences of globalization which is represented by the law of entropy development. It becomes firmly established that globalization quickly creates terms for strategic changes in the landscape of world safety. Moments which behave to general in the problem of globalization are investigational. Leaning on the got conclusions, the influentialness of globalization is appraised on the possible fate of Ukraine. The picture of dynamics of world safety which is considered foundation of strategy of policy of Ukraine on an of long duration prospect is got. Recommendation is given in relation to direction of further researches in this area.

Keywords: globalization, Second law of thermodynamics, safety